

Hoorzitting Bijzondere Commissie voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

17 november 2023

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Structuur van deze presentatie

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Verbredings- en verruimingsmomenten

Werkingsprincipes van de Commissie

Erkenning bieden en bemiddelen

Een schets van een individuele tijdslijn

Ervaren flessenhalzen en spanningsvelden

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Resolutie 2475 ingediend door Mevrouw Katrien Schryvers e.a. dames

Geweld, gemeld en geteld (Kinderrechtencommissariaat 2011 – 2012)

Ondubbelzinnig kiezen voor erkenning (rapport van het Expertpanel)

Experimenteel project 1712, Geweld in gezagsrelaties

gedachtewisseling met Prof. Peter Adriaenssens over expertenpanelrapport

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Resolutie goedgekeurd in het parlement

unanieme goedkeuring op 2 april 2014

publiekelijke excuses aangeboden door Dhr. Jan Peumans op 22 april 2014

belofte van blijvende inzet voor slachtoffers

plaquette op een zichtbare plaats als permanent teken van verontwaardiging

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Expertencommissie adviseert parlementaire acties

- misbruik moet erkend als een schending van de rechten van een mens
- wettelijke bewijskracht leveren is in de meeste gevallen zeer moeilijk
- onder meer omwille van de verjaringstermijnen
- leg de verantwoordelijkheid bij wie ze ligt, niet bij ee, slachtoffer/overlever

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Initiatief van Minister Jo Vandeurzen

- oprichting van een tijdelijke commissie (eerder *onafhankelijke raad* genoemd)
- institutioneel geweld
- minstens 30 jaar geleden gebeurd
- binnen welzijns- en jeugdinstellingen

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Tijdelijke commissie startte op 1 december 2014

aangevat als proefjaar, commissie opgevat als subsidiaire, laatste instantie

leden aangetrokken als individu, leden-bemiddelaars van Moderator

aanmeldingen via 1712 en andere kanalen

een jaar van expertise-opbouw , 1^e coördinator (WVG)

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Tijdelijke commissie werkt verder

laten het belang van slachtoffers primeren

commissieleden ervaren werking als bijzonder zinvol

buiten duidelijk wettelijk kader

na informele vraag daartoe

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Een eerste bekendmakingscampagne in 2015

eerder beperkt qua opzet

resulteert in beperkte stijging aantal aanmeldingen

twijfel bij commissieleden of overheid het zinvolle karakter van de commissie ziet

bij de commissieleden sluimert de vraag waar wil beleid naartoe ?

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Een denkdag met expertenpanel in 2016

een vraag naar kritische evaluatie gericht aan experts

deze bevestigen de zinvolle rol die de commissie vervult

commissieleden adviseren de minister om een permanente commissie

hierin volop ondersteund door het expertenpanel

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Het kanteljaar 2018 – van WVG naar Moderator vzw

wettelijke mogelijkheid aan de commissie budget toe te wijzen ontbrak

Moderator vzw werd verantwoordelijk voor logistieke ondersteuning

maar zag commissie echter als onderdeel van haar werking

aanwerving van een 2^e coördinator, zonder overleg met de commissie

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Het kanteljaar 2018 – Decreet van 13 juli 2018

betrof misbruik, seksueel geweld of verwaarlozing t.a.v. natuurlijke persoon

concept “historisch”: nu langer dan 10 jaar geleden i.p.v. 30 jaar

minstens 7 leden, waaronder voorzitter en ondervoorzitter

geheimhoudingsplicht van leden van de commissie en van het secretariaat

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Het kanteljaar 2018 – Besluit van de Vlaamse Regering (BVR) 18 december 2020

Algemene Verordening Gegevensbescherming

leden hebben expertise inzake processen gerelateerd aan misbruik

maximaal 2/3 van hetzelfde geslacht

3 leden-bemiddelaars, 1 psychiater

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Het kanteljaar 2018 – BVR van 18 december 2020

beschrijft de werkwijze t.a.v. de slachtoffers

beschrijft de rol van Departement WVG

de functie van de coördinator

de functie van de voorzitter en ondervoorzitter

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Het kanteljaar 2018 – BVR van 18 december 2020

uitbreiding van bevoegdheidsdomeinen waarbinnen commissie kan optreden
Cultuur, Gelijke kansen, en integratie inburgering, Onderwijs en vorming, Sport,
Justitie en handhaving, Welzijn, Gezondheids- en woonzorg, Opgroeien,
Personen met een beperking, Jeugd, Media

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Het kanteljaar 2018 – Besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 2020

Raad van State aanvaardt niet dat BvR intrafamiliaal geweld uitsluit
BVR heft zichzelf op *“uiterlijk op 31 december 2022”*
commissieleden vermoeden interdepartementaal overleg
merken daar niets van, Dus rijst de vraag *“Is dat zo?”*

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

2021 van Moderator terug naar WVG

de coördinator neemt ontslag wegens werkonzekerheid

één commissielid neemt haar taken over

de commissie ziet haar derde coördinator

WVG ontwikkelt een nieuwe bekendmakingscampagne

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

1 januari 2022 van WVG naar Justitie en Handhaving

na andermaal een periode van onduidelijkheid, overdracht naar J&H

de coördinator gaat mee over, maar krijgt slechts een tijdelijk contract

verneemt dat ze aan een vergelijkend examen moet deelnemen

en uiteindelijk werd ze niet weerhouden voor de functie

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Na transfer naar Justitie en Handhaving op 1 januari 2022

ook deze transfer gebeurde zonder enige betrokkenheid van de commissie

een - technisch bekeken - succesvolle bekendmakingscampagne

maar; 82,5% niet ontvankelijk voor de commissie

commissie “triagestation”, geen positionering vanuit subsidiariteitsprincipe

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Na transfer naar Justitie en Handhaving op 1 januari 2022

het label “Justitie” maakte de overdracht niet evident voor de commissieleden

ervaringen van de slachtoffers met justitie meestal bijzonder negatief

schrikt mogelijk overlevers, en wellicht nog meer de vermeende plegers af

opnieuw onrust binnen de commissie door onzekerheid over het voortbestaan

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Na transfer naar Justitie en Handhaving op 1 januari 2022

oplossingen aangereikt door kabinet en administratie beogen snelheid > kwaliteit

justitieassistenten als ondersteunende ambtenaren

een ambtenaar bemiddelaar

aanwerving van “expert” en “dossierbehandelaar” maar visie = ???
hun functie-inhoud, meerwaarde, geheimhoudingsplicht?

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

De historiek van de Commissie Erkenning en Bemiddeling

Na transfer naar Justitie en Handhaving op 1 januari 2022

de commissie schrijft alle verantwoordelijke ministers aan in februari 2023

één gezamenlijk antwoord zonder ondertekenaar, kenmerk, datum. Status = ?

meldpunt grensoverschrijdend gedrag: kan dit zonder enig wettelijk kader ?

quid beroepsgeheim, bevoegdheden, onafhankelijke positie van medewerkers?
positionering van de commissie?

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Decretaal bepaalde verbreding - een eerste fase

het decreet bepaalde een zinvolle verbreding van de bevoegdheid

de commissieleden bepaalden een strategie van stapsgewijze verbreding

intrafamiliaal geweld (IFG) behoorde tot haar werkgebied volgens Raad van State

slachtoffers van IFG ervoeren het aanvankelijke beleid discriminerend

stappen gepland naar 1712,
Vlaams Ondersteuningscentrum Ouderenmis(be)handeling

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Decretaal bepaalde verbreding - een eerste fase

bekendmaking naar 1712, Centra Algemeen Welzijnswerk (CAWs),

Vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK)

Justitiehuisen

Family Justice Centers (FJR's)

groepen voor soortgenootcontacten

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Decretaal bepaalde verbreding - een tweede fase

focussen op jeugdwerkingen

jeugdwelzijnswerk in het algemeen

vrijtijdsbesteding voor kwetsbare jongeren, scholen, voorzieningen

doelgroepen: schoolopvang, lokale besturen, mutualiteiten

reeds bestaande contacten en expertise

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Decretaal bepaalde verbreding - een derde fase

focussen op sportactiviteiten – alle leeftijden

relatie gezag van begeleiders en prestatiedruk

aansluiten bij reeds bestaande initiatieven

Centrum voor Ethiek in de Sport en hun relatie met Aanspreekpersonen Integriteit

reeds bestaande contacten en expertise

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Decretaal bepaalde verbreding - een vierde fase

focussen op cultuur en media

vertrouwenspersonen en Aanspreekpersoon Integriteit

Genderkamer binnen Vlaamse Ombudsdienst

verkennen wat de commissie voor hen kan betekenen

de commissie beschikt nog niet over de nodige sectorspecifieke expertise

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Decretaal bepaalde verbreding - een vijfde fase

focussen op slachtoffers binnen zorgvoorzieningen en thuiszorg

gehandicaptenzorg

psychiatrische instellingen

woonzorgcentra

mutualiteiten, mantelzorgers, diensten thuiszorg kunnen contactfiguren worden

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Decretaal (nog) niet bepaalde verbreding – latere, mogelijke fasen

focussen op slachtoffers binnen maatschappelijke niches

bootvluchtelingen, daklozen, oorlogsvluchtelingen

slachtoffers van terreuraanslagen

slachtoffers van pesterijen op school vroeger, op de werkvloer

(ex-)gedetineerden met misbruikervaringen

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Verbreidingsaspecten - naar de toekomst toe: een adviesraad?

brugfunctie tussen wetenschappers, ervaringsdeskundigen, mantelzorgers

biedt kansen tot intersectoraal overleg

uitwisselingen van “best practices”

ondersteuning van beleidsvoorbereidend werk

stappen ter bevordering van de implementatie van preventiemaatregelen

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Verruimingsaspecten - qua doelgroep

momenteel kunnen enkel slachtoffers zich aanmelden, maar

mag de commissie ook iets betekenen voor personen uit de context ?

idem dito voor medewerkers van instellingen waar feiten zich voordeden ?

kunnen we ook een traject lopen met personen die zich al pleger melden?

wat met de jongeren waarvoor termijn van 10 jaar wachten onbillijk lijkt

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Verruimingsaspecten - qua commissieleden

5 personen verlieten inmiddels de oorspronkelijke groep van 9 commissieleden

in 2022 traden er 6 nieuwe leden toe, waaronder 1 man, 1 dame verlaat comeb in 20

tussentijds vervoegde 1 vrouwelijk lid onze groep

zeer recent vonden we andermaal 4 nieuwe leden bereid, waaronder 1 man

na een interview in De Standaard: kandidaat-commissieleden melden zich aan

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Verruimingsaspecten - qua commissieleden

Aandachtspunten

- het bewaren van een gezonde vertrouwensvolle groepsdynamiek
- nieuwe leden vertrouwd maken met de werkwijze vergt tijd
- de inmiddels impliciete gewoonten leren kennen verloopt schoksgewijs
- omgaan met de onzekerheden aangaande de commissie vergt draagkracht, tijd en energie

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Verruimingsaspecten - qua commissieleden

Methode van aanpak

- regelmatige intervisiemomenten & samen opnemen van dossiers laten toe elkaar te leren kennen qua persoonlijke stijl, gebruikelijke attitude, vaardigheden, kennis
- nieuwe commissieleden vergezellen de meer ervaren leden bij gesprekken
- open, rechtstreekse communicatie naar elkaar blijven aanmoedigen

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Verruimingsaspecten - qua maatschappelijke rol en inbedding

opnieuw de mening van experts vragen ?

overlegmomenten met stakeholders met gelijkaardige opdrachten ?

kunnen we zinvol adviserend optreden naar derden ?

deelnemen aan wetenschappelijk onderzoek ?

open, rechtstreekse communicatie naar elkaar blijven aanmoedigen ?

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Werkingsprincipes van de Commissie

vrijwilligheid: op elk ogenblik kan iemand uit het traject stappen

vertrouwelijkheid: slachtoffers/overlevers bepalen wat mag gedeeld worden

aanmelders weten dat intervisies anoniem verlopen (op basis van dossiernummers)

meervoudige betrokkenheid: zorg en respect voor alle betrokkenen

voorbereidende gesprekken met aanmelders en vermeende pleger, zorg, respect

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Werkingsprincipes van de Commissie

transparantie: duidelijkheid in alle fasen van het traject, het doen en het laten
ook wat de commissie niet doet: geen onderzoeksbevoegdheid, geen therapie
steunfiguren: tijdens alle fasen kunnen steunfiguren aanwezig zijn
bij bemiddeling moeten alle betrokkenen akkoord zijn met die aanwezigheid

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Werkingsprincipes van de Commissie

geen waarheidsvinding: de commissie doet niet aan waarheidsvinding
ze heeft immers geen onderzoeksoopdracht
geheimhoudingsplicht: dit is een decretale verplichting
bij acuut gevaar voor de betrokkene of een derde bestaat er meldingsplicht
een onderzoeksrechter kan desgevallend een dossier in beslag nemen

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Erkenning geven

- anticiperen op emotionele weerslag, oog voor noodzakelijke nazorg
- verbindend ontmoeten, zodat vertrouwen ontstaat en groeit
- empathisch luisteren, voor waar aannemen, geen verantwoording vragen
- Ondersteunen in het inzicht krijgen in de eigen situatie
- bevorderen van gevoel van eigenwaarde, weerbaarheid en veerkracht

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Erkenning geven

- bemoedigend ondersteunen drempels te overwinnen, emotionele & concrete
- informatie geven over bemiddeling slachtoffer ↔ vermeende pleger / instelling
- lotgenotencontacten, andere pistes
- vragen rond mogelijke financiële tegemoetkoming
- de regie in de handen van het slachtoffer laten

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Bemiddeling aanbieden

we stellen bemiddeling voor, een weg naar mogelijk – gedeeltelijk - herstel
mogelijk erkenning vanwege de vermeende pleger, desgevallend de instelling
meervoudige betrokkenheid als leidraad, respectvol naar elke deelnemer
dus ook de vermeende pleger bepaalt mee deels de regie
waarna een slachtoffer gehoor krijgt vanuit een gelijkwaardige positie

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Bemiddeling aanbieden

bemiddelaar beschikt over specifieke kennis, vaardigheden en attitudes
boodschap aan de vermeende pleger / de instelling
vragen die nog leven: *Waren er nog anderen?, Wat gebeurde met hen?, Hoe nu?*
vergoeding of tegemoetkoming vanwege de vermeende pleger
aandacht en respect voor ieders tempo

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Erkenning gekregen?

voelt een slachtoffer zich gehoord? geloofd?

heeft de betrokkene een gevoel van zich bevestigd weten ?

hervonden waardigheid, weer perspectief ervaren, eigen kracht voelen

ervaren van erkenning door de vermeende pleger

opnieuw ervaren te leven vanuit eigen veerkracht, eigenaar te zijn van het proces

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Een schets van een individuele tijdslijn - onthaal

aanmelding via email, telefoon, al dan niet na verwijzing

schets van de historiek en werking van de commissie

verkenning van de vraag en verwachtingen

ontvankelijkheid nagaan, plenair wanneer onvoldoende duidelijk

aanmeldingsformulier

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Een schets van een individuele tijdslijn

aanduiding van twee commissieleden in overleg

keuze van een ontmoetingsplaats: bij voorkeur neutraal (bvb. CAW)

voorstelling van de werking helpt het slachtoffer op verhaal te komen

het slachtoffer brengt haar/zijn verhaal op het zelf gekozen tempo

continue inschatting van de draagkracht,
op welke zorg kan een slachtoffer nadien rekenen ?

Hoorzitting van de Bijzondere Commissie
voor de Evaluatie van de Aanpak van Seksueel Misbruik

Een schets van een individuele tijdslijn – follow-up

coördinator peilt naar ervaring van het contact na veertiental dagen

hoe wil slachtoffer verder gaan ?

verdere gesprekken ? bijkomende informatie verzamelen ?

proces van heen en weer op het tempo van het slachtoffer

werkend naar afronding met mogelijkheid tot hernieuwde contactname